

Cvrsvs Philosophicvs

Arriaga, Rodrigo de

Antverpiæ, 1632

Sect. I. Quid sit Alteratio intensiua.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95614](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95614)

DISPUTATIO TERTIA.

De Alteratione, & eius termino.

EXPLICATA generatione & augmentatione substantiali, occurrit generatio & augmentatio accidentalis, quæ dicitur *alteratio*, quæ in præsentī Disputatione agendum est. Aduerte, alterationem connotare, immediatè antè præcessisse carentiam formæ: *alterare* enim idem est ac facere, ut subiectū aliter se habeat quàm antea, quod nequit intelligi, nisi antea præcesserit carentia formæ. Aduerte deinde, licet alteratio in rigore etiam conueniat accidentibus non corruptiuis, nec habentibus contrarium, ideoque posset dici aër luce alterari; ex communi tamen acceptione solum applicari accidentibus corruptiuis, disponentibus subiectum ad nouam formam substantialem. Ut sic autem, definitur, *alteratio est motus ad qualitatem corruptiuam*. Illud motus est genus ad omnes motus etiam substantiales: *ad qualitatem corruptiuam* est differentia propriæ alterationis, quæ differt à productione formæ substantialis & accidentalis, non disponentis ad aliam formam, quæ non est productio qualitatis corruptiue. Circa definitionem hanc nulla occurrit difficultas, quæ ex dictis in superioribus facillè non intelligitur.

Quæ circa alterationem extensiuam & accretionem, quæ extenditur qualitas ad nouas partes subiecti, dici poterant, ex dictis de augmentatione substantiali colliguntur: huc ergo solum restat de alteratione intensiuâ disputare.

SECTIO I.

Quid sit Alteratio intensiua.

ALTERATIO intensiua est *additio eiusdem qualitatis in eadem parte subiecti*, quod differt ab extensiuâ, quæ non in eadem parte, sed in diuersis fit; ut cum paulatim calor percurrit lignum, nouas occupando partes: intensiua verò quando idem aër v. g. per aduentum Solis clarior redditur; quando manus, quæ iam erat calida, in calefcit amplius.

Alterationi intensiuæ opponitur alteratio remissiuâ, quando subiectum paulatim amittit aliquid qualitatis quam antea habebat. Quæ circa hanc intensionem & remissionem dixerimus, communia sunt qualitatibus habentibus contrarium, & non habentibus, corruptiuis ac non corruptiuis; quia quoad intensionem hæc differentia corruptiue, &c. sunt accidentales.

Dari hanc intensionem & remissionem, est certo certius: videmus enim quotidie in eodem aëre iam maiorem iam minorem lucem, in nobis iam maiorem calorem quàm antea sentimus. Difficultas ergo præfens non est, utrū detur talis intensio, sed de modo quo fiat. De hac questione fusè P. Suarez *Disput. 46. Metaph. sect. 1.* Hurtadus *Disp. 5. de Generatione, & alij* hic.

SUBSECTIO PRIMA.

Intensio non fit per productionem perfectioris qualitatis, antiquâ deperditâ.

DVRANDVS, Alb. Godefridus, Niphus, & alij apud P. Suarez ubi proximè n. 2. opinantur, in intensione qualitatem præcedentem mutari in aliam perfectiorem, & contrario verò in remissione mutari in imperfectiorem, ita ut nunquam maneat præcedens qualitas: quare in horum sententiâ intensio & remissio non consistit in pluribus aut paucioribus partibus qualitatis, sed in perfectiori aut imperfectiori qualitate. Mouentur, quia duæ qualitates eiusdem speciei nequeunt esse in eodem subiecto.

Hæc sententia, omnino à scholis reiecta, sic impugnatur Primò: Quia vel illa qualitas perfectior est eiusdem speciei cum præcedenti, vel non. Si non est eiusdem speciei, ergo licet simul maneat cum præcedenti, non erunt duæ qualitates eiusdem speciei simul in eodem subiecto: si verò sit eiusdem speciei, ergo tam calidum erit subiectum per vnâ qualitatem, quàm per aliam, quod tamen aperte falsum est.

Secundò impugnari solet: Quia quando fit intensio caloris, non est à quo corrumpatur præcedens gradus, ergo non corrumpitur. Consequentia est bona. Probatur Antecedens, quia illa qualitas præcedens non corrumpitur ab agente quod producit perfectiorem qualitatem, quia non opponitur illi; imò potius, si ibi non fuisset ea qualitas, ab illo agente produceretur, ut patet, quando ignis in passo iam antea calido producit intensiorem calorem; in eo verò quod non erat calidum, producit primum gradum caloris: ergo hic non est contrarius igni, ergo hic non potest ab igne destrui: sed nec destruitur ab ipso subiecto, hoc enim non est contrarium illi gradui, ergo non est à quo possit ille gradus præcedens corrumpi.

Huic argumento possent facillè aduersarij respondere, illum gradum præcedentem destrui per accidens ab agente, eò quod velit producere aliquem perfectiorem, cum quo non stat præcedens: sicut anima matris, quæ in communi sententiâ produxit formam embryonis, destruit postea eandem formam, dum aliam perfectiorem, quam vltimò intendit, scilicet animam, producit aut vnit in eâ materiâ; eo enim ipso forma embryonis cum eâ animâ incompatibilis destruitur.

Hinc etiam rejicitur tertium aliorum argumentum, desumptum ex eo, quod si in intensione non manerent gradus præcedentes, fuissent impertinenter producti: nec enim essent dispositiones ad subsequenter, cum non manerent cum illo; dispositio autem debet esse cum forma ad quam disponit. Neque deservirent ad expellendum impedimentum à subiecto, quia hoc impedimentum per ipsam gradum subsequenter expell-

expellitur; ergo planè essent otiosi gradus præcedentes. Hoc argumentum eamdem, quam præcedens, patitur instantiam in formâ embryonis, quæ à naturâ producitur ante animam rationalem, licet postea non maneat cum animo. Secundò possent respondere aduersarij, naturam nunquam ad perfectionem vltimam peruenire, nisi paulatim per imperfectiora ascendendo, ideoque non posse ab igne produci imperfectissimum gradum caloris, nisi prius produxerit primum, secundum, vel tertium, aut iam inuenerit eos productos ab alijs agentibus, etiam si illi non manent in eodem instanti in quo perfectissimus producitur.

Impugnari etiam solet: Quia si intensio fieret per additionem partis, non posset esse actio continua, hæc enim essentialiter petit continuum terminum. Nec potest dici, partes intensiōis esse continuas, etiam si non existant simul, sicut partes temporis. Hoc, inquam, dici non potest: nam temporis partes ideo non possunt esse simul, quia sunt successiue; at partes intensiōis non sunt successiue, nam qualitas remissa diu durauit antequam intenderetur, & intensa durat finitâ actione. Hoc argumentum planè caret difficultate: nam in horum sententiâ etiam motus localis est actio continua (negant enim hi morulas in motu) & tamen terminus eius actionis non est simul cum præcedenti, sed acquisitâ nouâ vibratione amittitur antiqua, non aliter ac Durandus & alij dicunt de intensiōe. Item vibratio non est res successiua, sed permanens, manebat enim ante motum, & noua manet, cum cessat idem motus, sicut hi argumentabantur de qualitate intensiâ. Videant ergo hi, quomodo possint facere continuum eum localem motum sine additione vibrationis ad præexistentem, & eodem modo faciant continuum intensiōem: ego non volo intrare solutionem huius argumenti, sufficit enim ostendisse, non esse specialem difficultatem quæ in motu non sit.

Meliùs ergo Secundò suadetur istra Conclusio, quia in remissione, quando aqua v.g. valde calida iuxta niuem posita paulatim amittit calorem, non est vllum agens à quo possit loco perfectissimæ caloris, quem habebat alius imperfectior, produci; ergo remissio qualitatis non fit per destructionem perfectioris caloris, & productionem imperfectioris. Probo Antecedens, in quo solo potest esse difficultas: quia in illo casu aqua nullum habet iuxta se agens calidum; nix autem non est productiua caloris, ergo non est agens à quo calor ille producatur. Nec potest recurri ad Deum, nam aqua non exigit calorem; unde non est, cur à Deo solo producatur. Idem argumentum est, quando homo per actum honestum destruit aliquid de habitu vitioso; tunc enim, cum nullum sit agens à quo habitus vitiosus producatur, vel debet totus habitus simul destrui, & totus calor aquæ simul amitti, quod est contra experientiam manifestam; vel dicendum est, eum calorem & habitum intensum habuisse plures partes, quæ paulatim sint amissæ. Et in habitu vitioso argumentum habet maiorem vim, quia non potest recurri ad Deum, tamquam ad causam producentem de nouo eum habitum minus intensum, quando homo suo actu conatur totum destruire; ergo remissio non

fit per nouam productionem imperfectioris qualitatis loco perfectioris deperditæ.

Tertiò idem probatur, quia omnes habitus supernaturales intenduntur sine amissione præcedentis gradus; ergo idem erit de alijs gradibus. Consequentia est bona à paritate rationis. Antecedens probatur, quia habitus præcedentes supernaturales sunt causæ actuum supernaturalium, quibus augentur ipsi habitus; ergo debent existere in eodem instanti in quo existunt actus, alias non possent esse illorum causæ; ergo manent in eodem instanti in quo est augmentum. Patet consequentia, quia augmentum est in eodem instanti cum actu. Nec potest dici, ipsum augmentum esse causam actus, non verò alios gradus præcedentes: non, inquam, hoc potest dici, quia illud augmentum est effectus vel phycus vel moralis actus boni, & consequenter non potest esse causa illius. Hoc argumento vsus est Hurtadus pro hac sententiâ: ego illud effor-
mo in habitibus naturalibus, quidquid illi sint, etenim actus naturales cum facilitate producti ex habitu præexistente, intendunt illam facilitatem, à qua fiunt, ergo facilitas illa quæ superadditur, est in eodem instanti cum præexistente; ergo intensio illius facilitatis non fit per corruptionem prioris, & productionem alius perfectioris.

SUBSECTIO SECVNDA.

Neque per maiorem radicationem.

SECUNDA sententiâ, celebris inter Thomistas, docet, in intensiōe neque deperdi neque produci qualitatem aliquam, sed præcedentem magis radicari in subiecto, in remissione autem minus radicari. Hæc radicatione maior aut minor variè ab ipsis explicatur; alij enim docent, eam consistere in nouâ existentiâ illius qualitatis in subiecto, alij verò, in perfectiore vnione; alij denique, in maiori carentiâ contrarij.

Impugnationem huius sententiæ ab hoc vltimo dicendi modo exordiamur. Primò, nam qualitates non habentes contrarium, tamen sunt capaces intensiōis & remissionis, vt patet in luce, in actibus videndi, audiendi, &c. ergo eam intensio & remissio non potest in maiori aut minori carentiâ contrarij consistere. Secundò, quia maior expulsio formæ contrariæ est effectus maioris intensiōis formæ, ergo maior intensio non potest consistere in maiori carentiâ contrarij. Consequentia est euidentis, quia effectus & causa distinguuntur. Antecedens probatur, quia ideo magis expellitur frigus v.g. quia magis calefit subiectum, ergo maior expulsio frigoris est effectus maioris intensiōis caloris. Tertiò, quia in ipsis terminis videntur hi Auctores inuoluere contradictoria: si enim qualitates non habent plures gradus intensiōis, quâ ratione poterit esse maior vel minor expulsio frigoris contrarij calori? certe vel totum frigus debet expelli, vel nihil; & consequenter debet subiectum esse necessariò vel summè calidum, vel summè frigidum, quod apertè falsum est, & contra experientiam. Explico vim argumenti. Rogo enim, quando subiectum est calidum vt quatuor, daturne in illo subiecto aliquid frigoris, an non? Si non datur, ergo

ergo subiectum erit summè calidum, cum habeat carentiam omnis contrarij: si verò datur etiam tunc aliquid frigoris, rursus rogo, an sit tantum frigoris, an verò minus quàm fuerit antè quando subiectum erat calidum ut tria. Si tantum sit, ergo in vno casu erit æquè calidum subiectum ac in alio, cuius contrarium supponimus: si verò non sit tantum, ergo iam datur in frigore aliquid & aliquid, ergo intensio frigoris fit per multiplicationem partium ipsius frigoris, quod tu negas. Adde, sequi ex hac sententiâ, in omnibus iustis esse æqualem intensiorem gratiæ, & in Beatis æqualem visionem, quod est hæreticum. Sequela probatur, quia omnes habent æqualem carentiam actualis peccati, quod est contrarium gratiæ, ergo & æqualem intensiorem gratiæ, cum hæc consistat per te in carentiâ contrarij. Nec potest hic recurri ad carentias maiores peccati venialis: nam, qui est Deo gravior, etiam si propè infinita venialia committat, non propterea de intensiōe gratiæ habitualis aliquid amittit, & tamen habet minorem carentiam peccatorum venialium, quàm infans baptizatus; ergo ea maior intensio gratiæ non potest consistere in maiori carentiâ contrarij, vel certè omnes infantes baptizati, qui carentiam omnis venialis habent, deberent esse D. Petro sanctiores.

13 Secundus dicendi modus, de perfectiori vniōe eiusdem qualitatis, facile refutatur. Nam vel ealor simul retinet omnes illas vniōes, quas paulatim, dum intenderetur, acquisiuit; vel non retinet, sed acquisitâ perfectiori vniōe amittit imperfectiorem, quàm prius habebat. Si dicas hoc secundum, recidis in sententiam suprà relata, asserentem, in intensiōe amitti præcedentem calorem, & alium perfectiorem produci; ideoque refutaberis iisdem argumentis, mutatis terminis caloris in vniōem illius. Si verò dicas primum, scilicet actu manere illas plures vniōes formæ, contra. Ergo iam in intensiōe multiplicas entitates, & eas minus in remissione, à quo abhorrebas. Quod si eas admittis in vniōe, non est cur non admittas & in ipso calore. Secundò impugnat in calore, quia hic solus sentitur in manu, non verò vniō illius; ergo, quando ego sentio maiorem calorem in me, non est ratione diuersæ aut mino-

14 ris vniōis, sed ratione maioris caloris. Confirmo argumentum ex dicendis in libris de Animâ, ubi ostendam, per tactum etiam sentiri qualitates non unitas tangenti: neque enim, quando rem aliquam valde frigidam aut calidam tango, in illo instanti primo, in quo sentio magnam illum calorem vel frigus, iâ tunc ille calor aut frigus est productus in meâ manu. Inde arguo sic: Ad hoc ut ego sentiam maiorem vel minorem calorem existentem in re tactâ, per accidens se habet quod ille calor sit perfectiùs aut imperfectiùs vnitus cum illâ. Idem argumentum formatur, quando video maiorem lucem in aëre, aut magis intensam aëredinem in pariete. Licet enim ego percipiam visu excessum lucis aut albedinis, non tamen percipio vllò modo vniōem cum subiecto, imò nec ipsum subiectum percipio, ergo ea lucis maior intensio, quæ percipitur per visum, non est perfectior vniō cum aëre, sed plures gradus lucis aut caloris. Denique efficacissimè impugnantur, quia accidentia miraculosè conseruata in subiecto, habent intensiōem, ut patet in

Eucharistia accidentibus, ubi aliquando albedo, calor, &c. est maior, aliquando minor, ut experientia ostendit; ergo maior intensio illius caloris & lucis non consistit in perfectiori vniōe cum subiecto. Neque potest recurri ad quantitatem quæ sit subiectum illorum accidentium; tum, quia valde probabile est, non esse ibi quantitatem distinctam (ut dicemus in Metaphysicis) tum quia, etiam si Deus, ut potest, conseruet ea accidentia sine quantitate, adhuc posset esse maior aut minor calor vel albedo (quis enim hoc neget?) ergo intensio eorū accidentium non consistit in vniōe perfectiori cum subiecto.

Denique primus dicendi modus, scilicet maiorem radicatiōem consistere in existentiâ perfectiori in subiecto, faciliùs impugnat. Primò, quia nititur falso fundamento de distinctiōe existentiæ ab essentiâ. Deinde, quia recidit in eadem absurda, si quæ modi dicendi iam impugnati. Neque enim ego video existentiam albedinis aut lucis in subiecto, sed albedinem & lucem ipsam existentem; ergo maior albedo aut lux, quam intueor oculis, non consistit in diuersis existentis albedinis aut lucis in subiecto. Item albedo aut lux extra subiectum est capax intensiōis & remissionis, ut proximè vidimus, ergo maior intensio non consistit in eâ perfectiori existentiâ in subiecto. Denique impugnat, quia non est in quo possit consistere ea perfectior existentiâ: non quidem, quia minus dependeat à subiecto, (tam enim dependet albedo intensi quàm remissi; non quia ipsum subiectum sit perfectiùs, est enim idem numero); nec quia perfectiùs vnatur illi, quia hic est secundus modus dicendi à quo abhorret hic primus quem impugnauimus modò: ergo ea perfectior existentiâ in subiecto, & est Chimærica, & impertinens ad explicandam intensiōem; reicienda ergo est ea maior radicatio Thomistica, quocumque modo explicata.

SVBSECTIO TERTIA.

Intensio consistit in additione gradus ad gradum.

COMMVNIS iam inter recentiores Philosophos 17 sententia docet, intensiōem consistere in additione nouæ entitatis qualitatis ad præcedentem, remissionem verò è contrariò in amissione alicuius partis illius qualitatis. Ita Scotus, Bonauentura, Gabriel, Gregorius, Occamus, Maior, & alij apud Conimbricenses, 1. de Generat. cap. 4. quæst. 2. art. 1. initio: Valquez 1. Parte, disputat. 72. cap. 4. & Suarez Disput. 40. Metaphysicæ sect. 1. num. 29. Hurtadus Disput. 5. sect. 4. Probatur autem Primò hæc sententia ceterarum impugnatione, præsertim argumentis desumptis ab experientiâ, quâ in alieno subiecto video maiorem & minorem intensiōem, non videndo vniōem cum subiecto, quod, ut paulò antè dixi, non potest consistere, nisi in additione partis ad partem. Secundò in gratiâ, quæ augetur per actus 18 supernaturales meritorie; augmentum autem essentialiter dicit additionem nouæ entitatis ad præcedentem, quod ex ipsâ significatione augmenti colligitur; gratiam autem augeri per bona opera, definitur à Tridentino; ergo intensio non fit per

si per maiorem radicationem illius, sed per multiplicationem partium ipsius gratia. Confirmatur Primò: nam si semel intelligamus gratiam unitam cum subiecto capaci, absolute intelligimus illam communicare illi subiecto totum suum effectum formalem; ergo, qui gravior Deo est & sanctior, non id habet ab eadem gratia magis radicata, sed à pluribus partibus gratiae, quibus excedit minus gratum & iustum. Confirmatur Secundò in visione beata, cuius maior intensio necessariò debet consistere in noua entitate visionis superaddita: nam visio beata, quò intensior est, eò Deum perfectius repraesentat, & in eo plures ostendit creaturas, ut aduersarij farentur; ergo illa maior intensio non prouenit visioni ex maiori radicatione, sed ex noua entitate superaddita. Probo consequentiam, quia visioni est praedicatum essentiale, esse repraesentationem Dei & creaturarum, quod non potest ei prouenire ab aliquo distincto, nec variari ex variatione illius visionis, alioquin possemus dicere, eundem actum naturalem nunc esse cognitionem de Petro, postea verò de equo aut leone, ex solà variatione radicationis, aut visionis ipsius cū subiecto. Ratio à priori est, quia sicut albedini, etiam abstractae à subiecto conuenit esse talem qualitatem numero, id est, esse albedinem, neque id potest mutare à subiecto; ita etiam cognitioni abstractae à subiecto conuenit, esse talem cognitionem obiecti & talium creaturarum in Deo, ergo visioni intensiori Dei non prouenit à perfectiori vnione aut radicatione cum subiecto, sed à seipsa, esse perfectiorem repraesentationem Dei & plurium creaturarum; ergo intensio illius visionis nō à radicatione in subiecto, sed à partibus ipsius visionis vnitis sumenda est. Hæc nostra sententia obiectionū solutione amplius confirmabitur.

SUBSECTIO QUARTA.

Obiectiones soluta.

20 **O**BIECIES Primò D. Thomam 1. Sententiarum distinct. 17. quæst. & art. 2. ubi ait, se non intelligere primam positionem, quæ erat, *intensionem fieri per additionem gradus ad gradum*. In eadem sententiam videtur Caietanus inclinasse. Hurtadus suprà Sect. 5. per totam conatur ostendere, D. Thomam & Caietanum à nobis restare, nomine verò tantum differre, quia renuntiant vocari illam entitatem quæ addit ei nouum gradum. Videatur Hurtadus. De D. Thomâ ostenditur ex Caietano 1. 2. quæst. 52. art. 2. ferè per totum, cuius verba suprà refert Hurtadus. Cum enim Caietanus dixisset à Scoto impugnari D. Thomam, quasi negasset, formam, quæ remittitur aut intenditur, nihil reale sui amittere, aut acquirere; respondet Caietanus, à D. Thomâ nunquam quid tale dictum fuisse, sed potius oppositum; additque sequentia verba: *Additio gradus ad gradum, & in qui gradum additione vteris disputando, si hanc expressurus dicis sententiam, à lapsu solo lingua cobibendus restas*. quibus ostendit, Scotum à D. Thomâ solâ voce differre, eò quòd D. Thomas non vocet graduum entitatem quæ additur, sic verò Scotus; uterque autem nouam entitatem superadditam agnoscit, ut & nos agnoscimus. Quo autem modo vocanda sit

illa entitas, res est parui momenti: vsus obtrinit ut vocetur *gradus nouus*, ideò pro eo standum est.

Secundò obiciēs: Vel illi gradus sunt diuersi in specie, & ita non poterunt vniri, nec ex eis poterit resultare vna qualitas per se, qualis est qualitas intensa: vel sunt eiusdem speciei, & solo numero distincti; & hoc etiam repugnat, quia indiuiduatio accidentium sumitur ex subiectis, vnde repugnant in vno subiecto duo accidentia solo numero distincta, iuxta communem doctrinam. Respondeo Primò, negando, duo accidentia solo numero distincta non posse esse in eodem subiecto: etenim simul possum habere duas cognitiones, de Petro vnâ, de Paulo alterâ, quæ tamen solo numero distinguuntur; idem est in amore & aliis actibus sensitiuis. Probatio contraria non vrget, nam indiuiduatio intrinseca accidentium, ab ipsis, non à subiecto desumenda est; alioquin omnes albedines, visiones, calores, &c. quæ successu temporis in eodem subiecto recipiuntur, essent vnica numero albedo, vnicus calor, &c. quod nullus vnquam somniauit; sequitur autem euidenter ex obiectione, eò quòd subiectum semper sit idem numero, & accidens non habeat aliam indiuiduationem nisi subiectum. Sed de hoc fusiùs in Metaphysicis, agentes de rerum indiuiduatione.

Secundò respondeo, etiam si aliquo modo inter se hi gradus differrent, adhuc eos posse vniri inter se: neque enim adeò certum est, res diuersas non posse vniri, præsertim quando vna se haberet ad modum subiecti, & altera ad modum actus; sicut se haberent gradus primus & secundus si essent inæquales. Denique, etiam si non possent vniri inter se, quid inde? vnde colligis, gradus caloris qui meâ manu existunt, esse inter se vnitos? ceterè id non potest vllâ ratione suaderi: ergo non ob id negandi sunt plures gradus intensiōis in subiecto, cum experientia ostendat eos esse aliquando plures, aliquando pauciores; debere autem inter se vniri, nec experientia docet, nec ratio vlla efficax cogit.

Obiciēs Tertiò: Essentia consistunt in indiuisibili, ergo intensio non potest coalescere ex pluribus partibus. Hoc argumento videtur probari, nec extensionem albedinis posse componi ex pluribus partibus, item nec hominem ex materia & formâ: idem est de aliis compositis substantialibus, nam essentia consistunt in indiuisibili, ergo non possunt habere partes. Ei respondeo, essentias non consistere in indiuisibili physice loquendo; id est, non esse necessariò indiuisibiles physice, imò potius ferè omnes esse compositas physice. Metaphysice dicuntur indiuisibiles, quia partes Metaphysice non distinguuntur propriè, iuxta dicta in Logica: vel quia si ex prædicatis Metaphysicis aliquid auferatur, etiam tota essentia auferatur; quo sensu etiam physice possunt dici indiuisibiles. Si enim ab homine solam vnionem tollas, absolute tollitur homo, licet maneat materia & anima; similiter si ex calore intenso ut quatuor, vnum gradum tollas, non manebit calor ut quatuor, sed ut tria: hinc autem quâ ratione potest inferri, calorem ut quatuor non componi pluribus partibus caloris, magis quàm hominem pluribus partibus, scilicet animâ & corpore?

Rogabis,

24 Rogabis, an secundus gradus sit modus primi, quandoquidem non potest existere sine primo. Suppono pro hac quaestione, eos esse dissimiles: si enim similes sunt, primus potest esse secundus, & è contrario. Negant nonnulli, quia omnes illi gradus possunt separari à subiecto, ut patet in Eucharistia: sed modus non potest conservari extra subiectum, ergo. Fugienda est hic æquiuocatio: aliud enim est, querere an secundus gradus sit modus subiecti, & hoc rectè negatur prædictâ experientiâ, quâ constat illum secundum gradum separari à subiecto; aliud est, utrùm secundus gradus sit modus primi, & hoc non ostenditur sufficienter eâ experientiâ. neque enim videmus umquam secundum gradum caloris existentem sine primo. Igitur aliunde probandum est, unum non esse modum alterius; inde scilicet, quia si gradus sint inæquales, secundus est perfectior primo, & præcontinet illum, potestque illum producere, ergo non potest esse modus illius. Nec quia non possit esse sine illo, naturaliter loquendo, infertur esse modum illius, sed ad summum, primum esse dispositionem ad secundum, sicut qualitas & alia accidentia disponunt ad formam substantialem, quæ tamen non idè est modus eorum accidentium.

25 Rogabis Secundo, quâ ratione vniuntur hi gradus inter se & cum subiecto. Respondeo, cum subiecto quemlibet vniri vnione distinctâ ab vnione alterius. Ratio est aperta, quia primus supponitur vnitus etiam pro priori naturâ ante secundum, & hic ante tertium, ergo quilibet habet propriam vnionem cum subiecto. Inter se autem etiam vniuntur diuersis vnionibus: nam antequam adueniat tertius, iam supponuntur vniri prius naturâ primus & secundus inter se, ergo inter se illi duo non vniuntur eadem vnione, quâ vniuntur cum adueniente; ergo non omnes inter se per vniam vnionem. Hæc est vnica probatio efficax huius sententiæ: omitto alias, quæ facile reici possunt. Aduerte, gradum quemlibet vniri subiecto vnica vnione, sicut diximus de materiâ & formâ; item primum cum secundo vnica vnione copulari, quia cum sint ambo penetrati inter se, videtur simplex vnio sufficere pro vtroque.

26 Utrùm autem intensio componatur ex punctis finitis, an ex partibus & punctis infinitis, dictum est dum egimus de Continuo: est enim ferè eadem de vtroque ratio, in nostrâ sententiâ. Et forte (de quo infra) in intensione nulla est ratio ad ponendas infinitas partes & puncta, quidquid sit de extensione: quia argumenta de lineis, de penetratione, & quòd duo puncta non faciant extensionem, non habent vim in intensione; nec video, cur ibi non possint poni finita puncta in eodem subiecto, præsertim si sit indiuisibile.

SECTIO II.

Sententia affirmans, gradus intensiōis esse heterogeneos.

GRADVS homogeneos dicimus, similes omnino; heterogeneos verò, dissimiles inter se. Querimus ergo, an sicut duo primi gradus caloris sunt omnino similes inter se, ita etiam

sint primus secundus & tertius inter se, an verò aliquam habeant diuersitatem, & quanta sit.

P. Suarez eâ Disputat. 46. sect. 1. à n. 250. 27 Hurtadus supra §. 66. opinatur, gradus intensiōis esse dissimiles inter se seu heterogeneos. In eadem sententiam conspirant multi recentiores. Referunt aliqui pro eâ Durandum, & omnes alios quotquot negant remanere in intensiōe gradum remissum cum intenso: sed non video, quomodo hi Auctores huic sententiæ faueant. Si enim non ponunt de facto multos gradus simul, neque homogeneos, neque heterogeneos eos ponent. Sed quidquid de hoc sit,

SECTIO PRIMA.

Primum argumentum à maiori intensiōis perfectione.

PRIMO arguitur: Quia qualitas plus perficitur intensiōe quàm extensione, unde fit, ut qualitas intensa magis actiua sit quàm extensa: sed si extensio fieret per gradus similes, non esset magis perfecta intensa quàm extensa, ergo intensio fit per gradus dissimiles. Consequentia est bona. Maior communis inter omnes. Minor probatur, quia tam perfecti sunt octo gradus caloris recepti in distinctis partibus subiecti, quàm si in eadem parte recipiuntur: sed si sunt in eadem parte, efficiunt intensiōem; si in pluribus, extensionem; ergo illi octo gradus tam perfecti sunt extensi quàm intensi, eo ipso quòd sunt similes inter se. Confirmant, quia licet hoc complexum, *Deus est creatura*, maiorem perfectionem extensionem dicat, quàm *Deus solus* (nam supra Deum addit creaturarum perfectionem) quia tamen hæc non est maior quàm perfectio Dei, idè intensiue non est perfectius illud complexum ex Deo & creaturis, quàm Deus solus; ergo maior perfectio intensiua differt ab extensiua, quòd hæc solum addat multipliciter eundem perfectionis, illa verò addat aliquid perfectius supra gradum præexistentem.

Ut ab hac confirmatione à Deo desumpta ordiamur, dico, eam esse nullam: nam Deus solus continet eminentissimè omnem creaturæ perfectionem, idè additione creaturarum non resulat aliquid intensius; at in accidentibus vnitis prouenit necessariò maior intensio à multiplicatione graduum etiam similium, imò & imperfectiorum, ut statim ostendam ex ipsis aduersariis. Nam octauus gradus, etsi omnium perfectissimus, solus tamen non facit intensiōem, quam facit simul cum minis perfectis. Si ergo aduentus graduum imperfectiorum causat intensiōem quæ antea non erat, quid mirum si eam causet aduentus graduum æquè perfectiorum? Argumentum autem facile soluitur: dicimus enim, idè eisdem gradus qualitatis simul in eadem parte subiecti vnitos constituere qualitatem magis perfectam, quàm si omnes illi essent in diuersis partibus subiecti, non quia ipsi in se perfectiores sint in vno casu quàm in alio, sed quia magis vniuntur inter se & perfectius. perfectius quidem, quia vniuntur per vniam vnionem, gradus autem extensionis per duplicem; perfectior autem est, ceteris paribus, vnio, quò minus composita. Item vniuntur magis, quia omnes gradus intensiōis vniuntur inter se quilibet cum omnibus,